מנדוניתה א) שלח ומן תכשיטיה שתן נכסי צאן ברזל שצריך הבעל לשלם לה דמיהן משום שאחריותן עליו היו פוחתין מאשר לה ב) על האיש שבעה שבעה דינרין בשבת לפום התקינו שמכריזין עליה ארבע שבתות ומפסדת ג) כולן ואפ"כ לא היו מחייבין את הבעל לכתוב לה נט ואם מת נפטרו יורשיו מכתובתה מאשר הוא כתובה עליו ד) אבל הנמצא בעין [והוא קיים] בין מן נדוניתה בין מן תכשיטיה דתפשא ה) לא מפקינן מינה ודלא תפשא לא מפקינן מיניה ו) והתקינו שמשתין אותה בלא ז) נירושין שנים עשר חדש שמא תתעבים ח) ולאחר שנים עשר חדש כופין את הבעל וכותב לה גט ט).

ואחרי י) רבנן סבוראי בראותם יא) שבנות ישראל תולכות ונתלות בגוים ליטול לתן נשין באונס מבעליהן ויש יב) כותבין גיטין באונס ומסתפק לנו מעושה שלא כדין יג) וקא נפיק מינה חורבא תקנו יד) בימי מר רב רבה בר טו) מר חונאי טז) נוחם עדן למורדת ותובעת נירושין שכל נכסי צאן ברזל שהכניסה לו משלה ישלם ואפי' מה שכלה ואבד יז) ישלם לה תחתיו ומה שכתב לה על עצמו מה שאינו מצוי לא ישלם לה ומה שהוא מצוי נמי אע"ג דתפשה יח) לא מפקינן מינה ומתדרינן ליה לבעל וכופין אותו וכותב לה נט לאלתר ויש לה מנה מאתים יט) זבואת אנו מתנהגין היום כשלש מאות שנה ויותר כ), אף אתם עשו כן.

ובתשובה כא) לרבי שרירא כתר רבנן סבוראי שראו החכמים שבנות ישר' תולכות ותולות עצמן בגוים ליטול מבעליהן גט באונס ויש שכותבין באונס ומסתפק בנט מעושה בדין ושלא כדין ונזיק מיניה חורבא תקינו בי מר רבה בר רב חונא נ"ע למורדת ותובעת נרושין שכל נכסי צאן ברזל שהכניסה לו תשלם ואפי' לא הביאה לו נכסים אלא מועטין וקבלם הבעל בסך מרובה מנכה לה הכל כמו שקבל ואפי' מה שבלו ומה שאבדו ישלם תחתיו ומה שכתב לה על עצמו מה שאינו מצוי לא ישלם לה ומה שהוא מצוי נמי אע"ג דתפיסה מפקי' מיניה וכופין אותו ונותן לה גם לאלתר ויש לה מנה מאתים ובזה נתנו כב) כנ' מאות שנ' ע"כ.

א) מן נדוניא שלח (שם). ב) פוחתין לה מאשה (ח"ג). ג) ומפסידה את (ח"ג ושע"צ). ד) הוא עליו כתוב (שם). ה) דתפישא (ח"ג) דפוסה (שע"צ). ו) לא יחזיקן לא (ח"ג ושע"צ). ז) כשחובעת (שם). ח) יתפיסו ואם לא יתפסו לאחר (ח"ג ושע"צ). ט) זהוא שכ' הרמב"ן; "ובמקצת תשובה לרב שרירא ז"ל נמי ראיתי שפי' דמן דינא אין כופין וכשא' משחינן לה תריסר ירחי אניסא תקנתא אחריתי הוה לומר דאח"כ כופין את הבעל בנט וכו'. (חדושי הרמב"ן ע"ש). ותשובתנו חובאה גם בשלטי הגבורים. י) ואחרי כך (שע"צ). יא) כשראו (ח"ג); כשראו חכמים (שע"צ). יב) וישראל (תוס' רי"ד). יג) גם מעושה כדין או שלא כדין (ח"ג ושע"צ). יד) תקינו (שם). טו) רבא בר מר רב חונא (ח"ג). וצ"ל; ורב מר רב. טז) "מר רב ראבא שתקנו בימיו לתת אלתר גם לאשת דלא כשמעתא דכלתיה דרב זביד, ובימיו חיה בסורא מר רב חונאי" (אגרת רש"ג צד 101. ותשוח אוצה"ג ליבמות צד 75). יז) או אבר (ח"ג ושע"ג). יח) דתפישא (שם). יט) ובהגה"ת שעל תרא"ש: "אבל רב האי כתב אע"פ שאין לכוף את בעלה מכח חלכת מ"מ גאוני חישיבות של בבל תקנו שכופין את הבעל ליתן גם מיד ויותר מני' מאות שנה חיה ביסיהם שנכתבה זו התקנה, אמנם מן הכתובה לא כתב" (!). כ) מומן התקנה שחיתה בשנת תתקפ"ב למנין שטרות, עי' אוצה"ג ליבמות צד 78. כא) חדושי נמוקי יוסף; העשור ד"ו מ"ר א'; ק"ב עמ' ג'; דפוס לבוב כ"ח סע"ב, נ"ט ב'; מחזורת ר"ט יונה ח"ב; שו"ת מהרם אלשקר בסי' ע"ג כב) "ומטעם מקומנו בידינו היום (העשור מ"ר, א'); כשש מאות (שם ק"ב עמ' ג') מ"ס.

אוצר הגאונים - ח (כתובות) / לווין, בנימין מנשה בן מאיר (עמוד 200) 13242 הודפס מאוצר החכמה

תעט וחזינן א) לגאון דאמר דיהיב לה עיקר כתובה מנה מאתים בלחוד כי היכי דלא ליחוויין בנות ישראל הפקר אבל מאי דכתב לה מדילה בין תוספת בין מתנה לא יהבינן לה מידי.

תפ כלל ב) אשה שמורדת על בעלה ואומרת אי אפשי בפלי בעלי בין יבמה בין חלוצה בין אשה אחרת נוטלת כל מה שהכיאה מבית אביה בין מקרקעי בין מטלטלי שהם עומדים כעצמם ג) הכל נוטלת אותם וזוזי חמשה ועשרים שאמרו חכמים שהם מאתים זוז מדאוריתא דמי כתולים ומפסדת כל תוספת ותצא בגט.

תפא שאלה. ד) המורדת על בעלה שאמר מפסרת כתובתה, על אי זה ענין אומר על מנה מאתים או על נדוניותא.

תשובה. אינה מפסדת רק מנה מאתים ומה שהוסיף לה כל מה שנמצא בעין או דבר הבא מחמתם לוקחתו אבל כל מה שנפסר ואינו לא הוא ולא מחמתו אינו חייב כלום אבל מה שהכניסת לו בנכסי צאן ברזל כל מידי דאיתא בעינייהו שקלא ליה אע"ג דכלה ואיפחית טובא ותוא שעושת טעין מלאכתו הראשון אבל אם נפחת יותר שאינו ראוי לעשות טעין מלאכתו הראשון או שנפסר לגמרי או נאבד או נשרף משלם הבעל דמיהם משלם. אמנם יש מי שפוסק אפילו מנה ומאתים יש לה כדי שלא תהיינה בנות ישראל הפקר.

והמורדת על בעלה ה) כיון דתוספת לית לה כ"ש דעיקר כתובה לית דתוספת עדיף מעקר כתובת שחרי נשים שאמרו חכמים אין להם כתובת כגון המתאנת וחברותיה אין להם מנה מאתים אבל תוספת יש להן. ונשים שאמרו חכמים יוצאות שלא בכתובה כגון עוברות על דת וחברותיה אין להן תוספות כל שכן מנה מאתים. ומורדת נמי כיון דתוספת לית לה כ"ש דעיקר כתובה לית לה.

כלתיה דרב זביד אימרדה הוה תפיסא חד שירא יתיב אמימר ומר זוטרא ורב אשי ויתיב רב נמדא גביהו יתבי וקאמרי מרדה הפסידה בלאותיה קיימין וכו'.

תפב מורדת ו) הפסידה כתובתה והילי ז) מורדת הפסידה בלאותיה בלאותיה קיימין ולא שנא דידה. קיימין בין דילה ח)...

א) ריף. ב) הלכות קצובות, תשיר חיא צד 28. חיב צד 18 בשבושים. ג) נוסלת הכל ונוסלת מאתים דאורייתא שהן דמי בתולותי' ומפסדת כל התוספת שלה (תשיר חיב). ותשות היג לעיל ריש צד 191. ד) תשוהיג הקצרות שאלה רעיג. ה) גמויס ספי' קעיו מתשובות גאוני ספרד ר' משה ור' חנוך. ו) ח'[קצובות] תשיר חיב צד 16. ועי' עוד לקמן לדף קיא ע"ב. „כי דין המורדת מתחלק לב' דינין, תאומרת בעינא ליה ומצערנא ליה מכריזין עליה ד' שבתות כדי לבישה ותחוור ואין לה מזונות תוך זמן תוא ואם לא חזרה בה הפסידה כתובתה סיד עקר ונידוניא ותוספת ואפי' בלאותיה הקיימין, אבל באומרת מאיס עלי כגון שאומרת אי אפשי בו ולא בכתבתו כזה אין מכיישין אותה בחכרזות אבל נותנין לה י"ב חדש, אם לא חזרה בה הפסידה הכל ווליתי בלאותיה הקיימין ואם תפשה אותן אין מוציאין מידה, זהו דעת חרשב"א ז"ל. אבל חרמב"ם ז"ל (עי' מגיד משנה ה' אישות פי"ד ה"ח) דעתו בתאומרת מאיס עלי אף אם לא תפסה אותן יהבינן לה, שהוא ז"ל מפרש תחיא דכלתיה דרב זביד דאמרינן ליה אבל באומרת מאיס עלי לא הפסידה בלאותיה הקיימין אע"ג דלא תפסה" (שו"ת יכין ובעז חיב בסי' מ"ד. ועי' עוד תשובות ר"ת צד 41). ו) הלכות קטועות שפרסמתי בגנזי קדם ספר חמישי צד 156. ח) תשאר חסר.

אוצר הגאונים - ח (כתובות) / לוין, בנימין מנשה בן מאיר (עמוד 201) 13242 הודפס מאוצר החכמה